

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

☐

MHI-R1_1P-072

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

MAJ
ROK 2007

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 23 strony (zadania 1 – 24). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera trzy części. Część pierwsza arkusza to test, część druga wymaga analizy materiałów źródłowych, a część trzecia napisania krótkiego wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Czynności zaplanuj tak, aby możliwe było rozwiązanie zadań z trzech części arkusza w ciągu 180 minut.
4. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
8. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
50 punktów

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

CZĘŚĆ I

TEST SPRAWDZAJĄCY WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI USTALONE
W STANDARDACH WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH Z HISTORII (20 punktów)

Zadanie 1. (1 pkt)

Przedstawionym rzeźbom przyporządkuj właściwe podpisy. Pod fotografiami wpisz liczbę odpowiadającą wybranemu podpisowi.

A.

B.

C.

D.

Źródło: *Sztuka świata*, t.1, Warszawa 1989, s. 73,
Ibidem, t.2, s. 92, 234, 321

1. Rzeźba, która zdobiła świątynię grobową należącą do piramidy Mykerinosa
2. Statua przedstawiająca arystokratę rzymskiego
3. Jedna z rzeźb z grobu cesarza Szy-huang-ti
4. Posąg przedstawiający asyryjskiego władcę z Niniwy
5. Posąg Ateny Partenos – dzieło Fidiasza

Zadanie 2. (2 pkt)

Przeczytaj fragment *Żywotów sławnych mężów* Plutarcha i wykonaj polecenia A i B.

Likurg nie oddał chłopców najemnym wychowawcom i nie wolno było nikomu chować syna, jak mu się podobało [...]. Całe wychowanie miało na celu karność, wytrwałość w trudach i waleczność. Z postępem wieku zastrzano metodę hartowania, strzyżono do skóry, przyuczano chodzić bosą [...]. Wieczera była skąpa, aby walka z niedostatkiem zmuszała ich do odwagi i przemyślności [...]. Uczono chłopców wystawiać się w sposób cięty a dowcipny i przy swej zwięzłości pobudzający do myślenia.

Źródło: G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 93-94

A. Podaj nazwę polis greckiej, w której stosowano metody wychowawcze przedstawione w tekście.

.....

B. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, oceń przydatność opisanych metod wychowawczych do realizacji celów polityki wewnętrznej tej polis.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (1 pkt)

Uporządkuj chronologicznie poniższe wydarzenia, zaczynając od najwcześniejszego. We wskazanym miejscu wpisz w odpowiedniej kolejności liczby. Najwcześniejsze wydarzenie oznacz 1, zaś kolejne: 2, 3, 4, 5.

Wydarzenia	Odpowiedzi
A. Synod w Clermont	
B. Sobór w Trydencie	
C. Powstanie Państwa Kościelnego w Italii	
D. Schizma wschodnia	
E. Sobór w Konstancji	

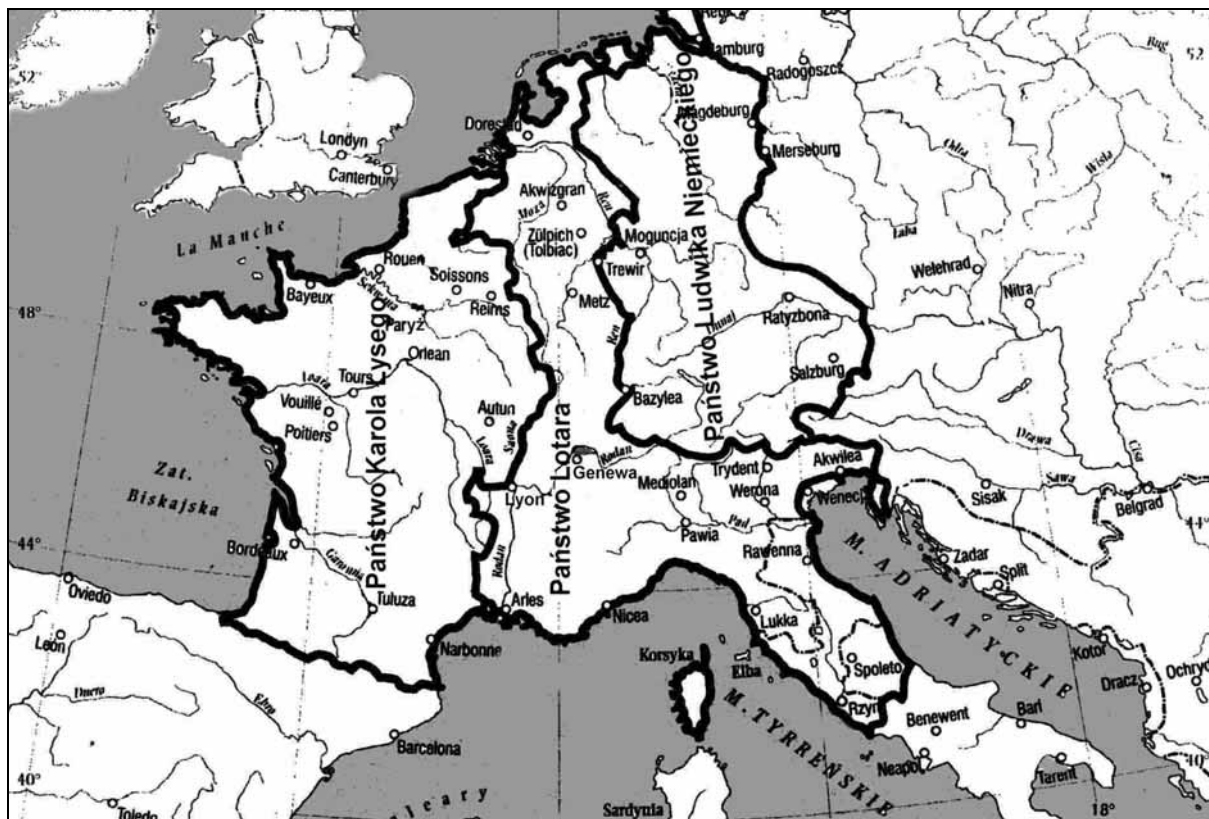
Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.	2.A.	2.B.	3.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 4. (1 pkt)

Przeanalizuj treść mapy i zaproponuj dla niej tytuł.

Uwaga: tytuł powinien zawierać określenie tematu i czasu.

(Przykład: Podział ziem polskich w wyniku postanowień kongresu wiedeńskiego w 1815 roku)

Na podstawie: E. Olczak, *Historia. Zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych*. Liceum, Warszawa 2001, s. 19

Tytuł mapy:

.....

Zadanie 5. (1 pkt)

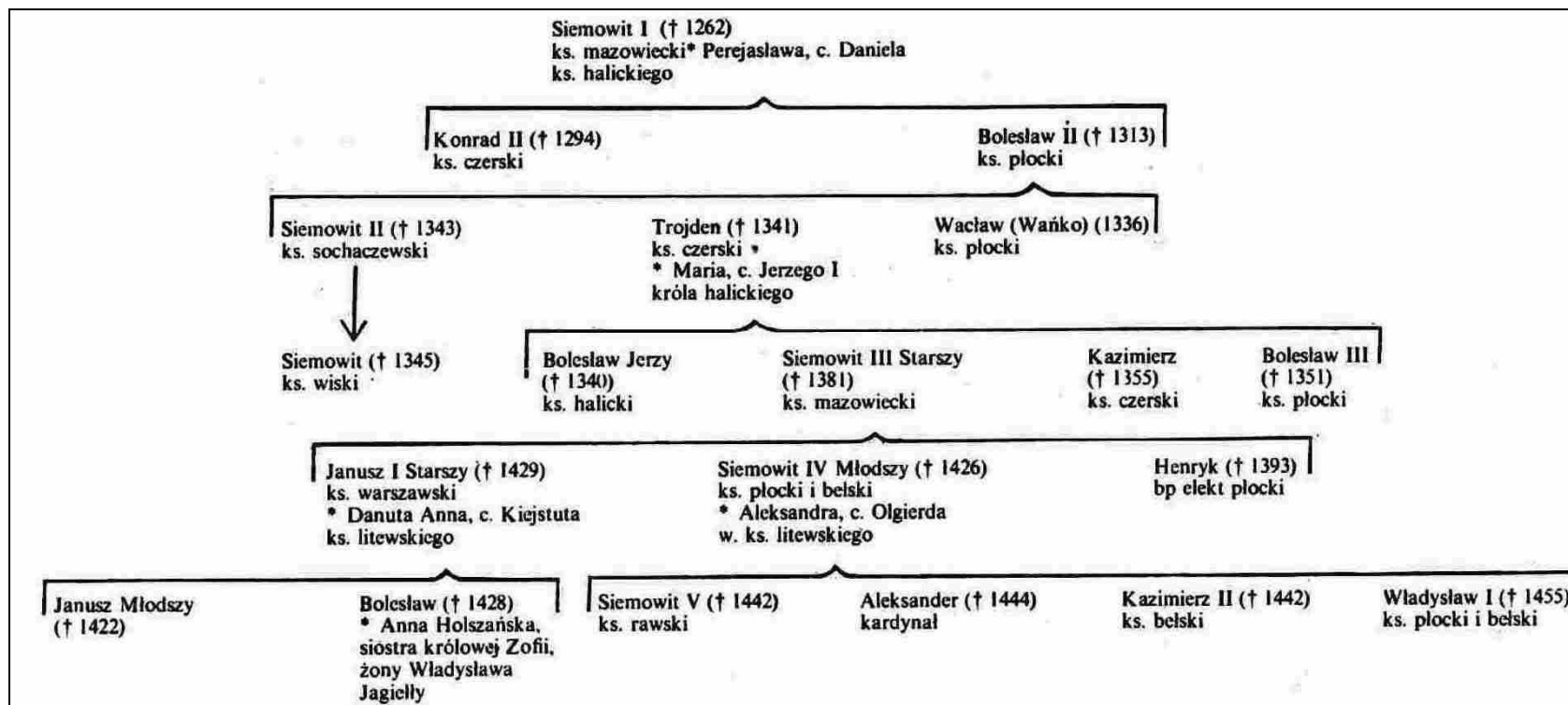
W tabeli podano znaczenie trzech pojęć. Uzupełnij tabelę, wpisując pojęcia w odpowiednie rubryki.

Znaczenie przyjęte przez historiografię	Pojęcie
A. Określona liczba lat, w których nowi osadnicy, na podstawie dokumentu lokacyjnego, byli zwolnieni od czynszu.	
B. Stał na czele miasta lokowanego na prawie niemieckim, przewodniczył ławie miejskiej, jego funkcja była dziedziczna.	
C. W miastach średniowiecznych słup, przy którym wystawiano na widok publiczny skazańców i wymierzano im karę.	

Zadanie 6. (1 pkt)

Na podstawie tablicy genealogicznej Piastów mazowieckich i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wykonaj polecenie.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania		
	Maks. liczba pkt	Uzyskana liczba pkt	
	4.	1	1
	5.	1	1
	6.	1	1

na podstawie: H. Samsonowicz, *Historia Polski do roku 1795*, Warszawa 1985, tab. 3

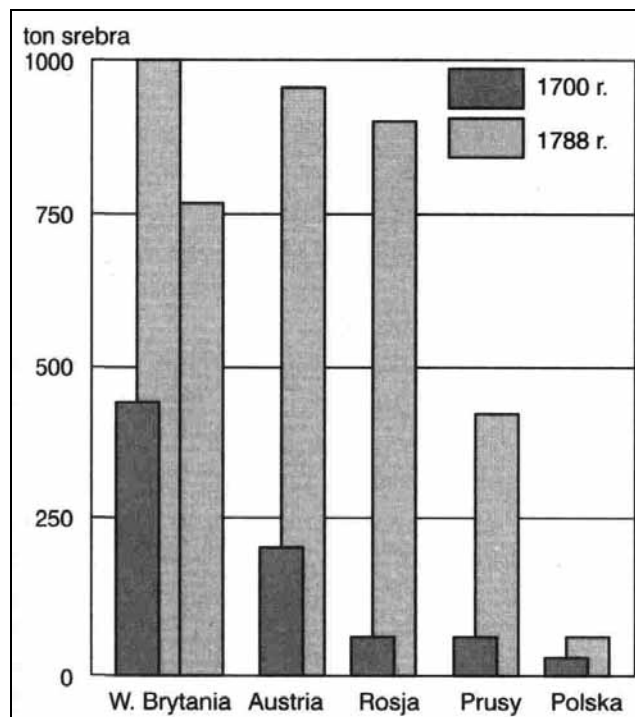
Podaj imiona i przydomki Piastów mazowieckich, którzy ożenili się z wnuczkami władcy litewskiego Giedymina (Gedymina).

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Przeanalizuj zamieszczone poniżej źródło statystyczne i wykonaj polecenia A i B.

Wykres. Wzrost dochodów skarbowych wybranych państw Europy w XVIII w.

Źródło: J. Skodlarski, *Zarys historii gospodarczej Polski*, Warszawa - Łódź 2000, s. 95

A. Porównaj wzrost dochodów skarbowych w Polsce ze wzrostem dochodów skarbowych w państwach sąsiadujących z nią w XVIII wieku.

.....

.....

.....

B. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wyciągnij wniosek dotyczący uwarunkowań zmian w dochodach skarbowych w Polsce i w państwach sąsiadujących z nią w XVIII wieku.

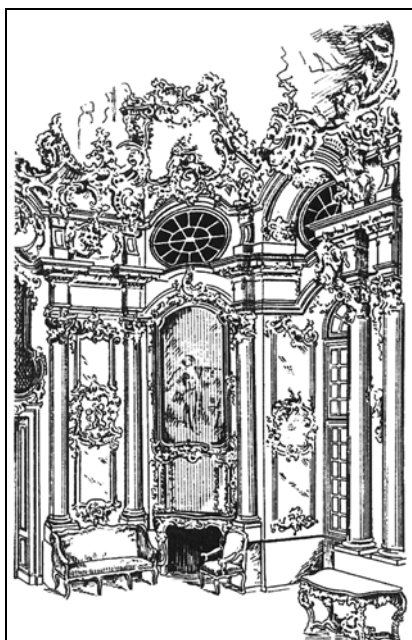
.....

.....

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

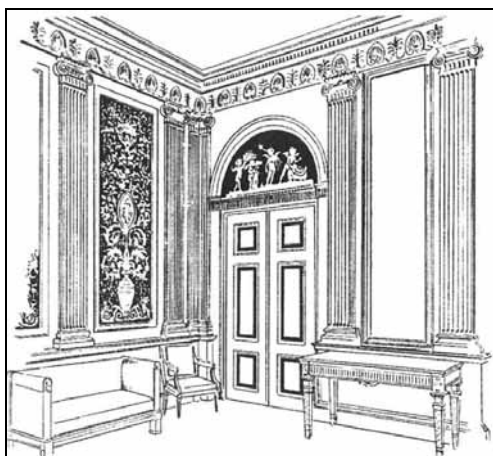
Poniżej zaprezentowano rysunki wnętrz z różnych epok. Wybierz rysunek, który przedstawia wnętrze klasycystyczne i wpisz odpowiednią literę w wykropkowanym miejscu.

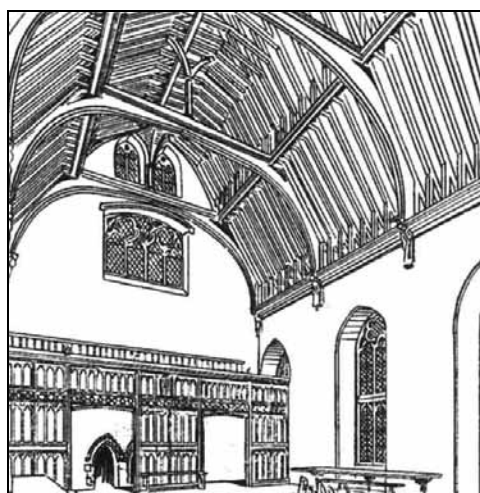
A.

B.

C.

D.

Źródło: W. Koch, *Style w architekturze*, Warszawa 1996, s. 321, 330, 372, 381

Wnętrze klasycystyczne przedstawiono na rysunku

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	7.A.	7.B.	8.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 9. (1 pkt)

Przeczytaj fragment wiersza ukraińskiego poety Tarasa Szewczenki *Na mogiłę Chmielnickiego* i wykonaj polecenie.

Taras Szewczenko (1814-1861), poeta ukraiński.

*Stoi we wsi Subotowie
Na górze wysokiej
Hen sarkofag Ukrainy
Szeroki, głęboki.*

*Pokój duszy Twej Bohdanie!
Przez Twych żądz tęsknotę
Zatraciłeś nieszczęśliwy
Macierz nam – sierotę...*

*Tam, to Bohdan śnił w swej cerkwi
Modlitewnym szlakiem
O podziale wspólnej doli
Moskala z Kozakiem.*

*Na toś oddał im Zenobi¹
Ten Twój naród hardy
By dziś nad nim Katarzyny
miały moc bastardy²! [...]*

Źródło: T. Szewczenko, *Na mogiłę Chmielnickiego*, [w:] J. Krawczyk, *O Polsce i Polakach*, Warszawa 2004, s. 128

¹ Zenobi – drugie imię Bohdana Chmielnickiego

² bastard – potomek ze związku pozamałżeńskiego

Podaj nazwę układu politycznego, o którym mowa w tym wierszu.

.....

Zadanie 10. (1 pkt)

Przeczytaj fragment pamiętnika z XIX wieku i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wykonaj polecenie.

Dochodziliśmy do posągu Sobieskiego, który według planu miał być punktem zbornym dla oddziału belwederskiego [...]. Droga nasza szła między Belwederem a Ogrodem Botanicznym. Żadnej przeszkody na niej, tylko co kilkadziesiąt kroków [...] budka [...] i przy niej weteran moskiewski. Widok tych weteranów natchnął jednego z nas zapytać [...], czy wielki książę jest w domu. „Jest” – odpowiedział weteran. Na to zapytujący: „będzie miał gości”.

Źródło: J. Adamski, L. Chmiel, A. Syta, *Czasy, ludzie, wydarzenia*, Warszawa 1986, cz. 2, s. 93-94

Podaj dokładną datę (dzień, miesiąc, rok) wydarzeń opisanych w zacytowanym fragmencie pamiętnika i napisz, jakie zadanie miał wykonać oddział belwederski.

Data:

Zadaniem oddziału belwederskiego było:

.....

.....

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Przeczytaj tekst i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wykonaj polecenia A i B.

Powstanie wymuszone [...] decyzją poboru do wojska całej patriotycznej młodzieży, nie miało żadnych realnych szans powodzenia. Było nieuchronną tragedią kraju, w którym władza została oddana [...] w ręce człowieka w ogóle nie rozumiejącego mechanizmu kształtowania się opinii publicznej, szukającego nade wszystko formuły zdolnej utrzymać kraj w orbicie Rosji. [...] W polemikach historycznych nazwano go kiedyś „polskim Quislingiem”. Była to ocena przesadnie pozytywna, albowiem Quisling tak czy owak ratował substancję swego kraju w czasie toczącej się wojny. On natomiast oddawał cały kraj – i wszystkie jego warstwy społeczne, [...] na pastwę przemocy rosyjskiej.

Źródło: J. Łojek, *Kalendarz historyczny. Polemiczna historia Polski*, Warszawa 1994, s. 337

A. Podaj nazwisko postaci, którą nazwano w tekście „polskim Quislingiem”.

.....

B. Podaj termin używany do określenia postawy, jaką zajął Vidkun Quisling wobec wroga swojego kraju.

.....

Zadanie 12. (1 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli, w odpowiednich rubrykach, dopisz obok podanej informacji: prawda, fałsz.

A. Interwencjonizm – to polityka aktywnego oddziaływania państwa na przebieg procesów gospodarczych w celu zmniejszenia bezrobocia oraz pobudzenia popytu i produkcji.	
B. New Deal (Nowy Ład) – to program reformy gospodarki Stanów Zjednoczonych realizowany przez prezydenta Roosevelta, w ramach którego zorganizowano wielkie roboty publiczne, wzmocniono kontrolę władz nad finansami i bankowością.	
C. NEP (Nowa Ekonomiczna Polityka) – to polityka społeczno-gospodarcza władz radzieckich będąca kontynuacją komunizmu wojennego, polegająca na wprowadzeniu elementów wolnego rynku przy jednoczesnej kolektywizacji rolnictwa.	

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	9.	10.	11.A.	11.B.	12.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 13. (3 pkt)

Poniżej zamieszczono rysunek satyryczny z 1944 r.

Wyjaśnij jego treść, pamiętając o identyfikacji głównych postaci rysunku.

Wyciągnij wniosek dotyczący celów propagandowych, jakie chciano osiągnąć zamieszczając ten rysunek w niemieckim czasopiśmie.

Źródło: *Kladderadatsch*, 9 kwietnia 1944 r., s. 5 [w:] E.C. Król, *Polska i Polacy w propagandzie narodowego socjalizmu w Niemczech 1919-1945*, Warszawa 2006, s. 835

Zadanie 14. (1 pkt)

W tabeli wpisz nazwiska prezydentów Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, którzy sprawowali ten urząd w czasie, kiedy miały miejsce podane wydarzenia.

Wydarzenia	Prezydenci Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej
A. Wojna secesyjna	
B. Zakończenie I wojny światowej	
C. Atak atomowy na Hiroszimę i Nagasaki	

Zadanie 15. (1 pkt)

Poniżej zamieszczono fragment pracy historyka Jerzego Eislera. Przeanalizuj ten tekst i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wykonaj polecenie.

[...] na Plac Defilad przybyły nieprzebrane tłumy na spotkanie z nowym kierownictwem [...]. Śpiewano „Sto lat” i hymn narodowy [...]. Dla wielu Październik był początkiem przemian [...]. W tej gorącej atmosferze przypomniano sobie o przebywającym w Komańczy Prymasie, na wielu wiecach upominając się o jego uwolnienie. Niekiedy czynili to, zresztą w sposób zabawny, członkowie partii. Zdarzało się, że w zapamiętaniu padało pytanie: „A gdzie jest towarzysz Prymas?”

Źródło: J. Eisler, *Zarys dziejów politycznych Polski 1944-1989*, Warszawa 1992, s. 71

Podaj imię i nazwisko Prymasa, o którym mowa w tekście oraz datę roczną opisywanych wydarzeń.

Imię i nazwisko Prymasa:

Data roczna:

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	13.	14.	15.
	Maks. liczba pkt	3	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Temat: Ziemie dawnych Prusów od X do XX wieku.**CZĘŚĆ II****ZADANIA ZWIĄZANE Z ANALIZĄ ŹRÓDEŁ WIEDZY HISTORYCZNEJ
(10 punktów)**

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi (źródła A – H). Następnie odpowiedz na pytania zamieszczone w Arkuszu odpowiedzi (zadania 16 – 23).

Źródło A

Ł. Okulicz-Kozaryn, *Życie codzienne Prusów i Jaćwiegów w wiekach średnich*, Warszawa 1983, s. 40, 219-221

Łucja Okulicz-Kozaryn – współczesna badaczka dziejów Bałtów.

A-1

Ponieważ każdy Prus był obowiązany sam wyposażyć się w broń, rzadko zdarzało się, by jego uzbrojenie było pełne. [...] broń jako własność prywatna wojownika była składana razem z nim na stosie pogrzebowym i nie mogło być mowy, by syn dziedziczył cenny miecz po ojcu. [...] pospolitą bronią pruską były topory żelazne [...] Prusom nie były obce proce do miotania kamieni. [...] Najbardziej specyficzną dla Prusów bronią były pałki drewniane. [...] Jeźdźcy pruscy [...] często [...] dosiadali koni na oklep. [...]

A-2

Na początku XIII wieku działalność misyjna biskupa Chrystiana¹ skoncentrowana w południowej części terytorium pomeziańskiego, doprowadziła mieszkańców do przyjęcia chrześcijaństwa na długo przed przybyciem w te strony Krzyżaków. Wzbudziło to oczywiście gniew Pomezianczyków z północy, którzy [...] podnieśli broń przeciwko nawróconym ziomkom.

Źródło B

Mapa. Plemiona pruskie w XIII wieku.

[w:] Ł. Okulicz-Kozaryn, op.cit, s. 39

¹ Chrystian – cysters, biskup Prus w latach 1216-1245; papież powierzył mu prowadzenie krucjat w Prusach; skłonił do przyjęcia chrześcijaństwa dwóch pruskich naczelników plemiennych.

Źródło C

Fragment tzw. układu kiszporskiego zawartego za pośrednictwem legata papieskiego między nawróconymi na chrześcijaństwo Prusami i Krzyżakami w r. 1249.

[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 12, Warszawa 1959, s. 28

Wszystkim, którzy dokument ten oglądają, pozdrowienia od Jakuba, [...] kapelana papieskiego i jego legata na Polskę, Prusy i Pomorze. Wiadomo wszystkim, że powstała niezgoda wielka między nowo ochrzczone Prusami a mistrzem i braćmi zakonu niemieckiego w Prusach, z tego powodu, że, jak twierdzą nowo ochrzczeni, poprzednicy obecnie stojącego na czele Kościoła papieża Innocentego IV [...] obiecali im, że [...] zachowają swoje wolności i nikomu innemu, jak tylko [...] Kościołowi rzymskiemu, podlegać nie będą. Tymczasem zaś wspomniani wyżej bracia przeciwko tym postanowieniom występując, uciskają neofitów ciężkim brzemieniem powinności na równi z sąsiednimi poganami.

Źródło D

Piotr z Dusburga, *Kronika ziemi pruskiej*,

Toruń 2005, s. 21

Piotr z Dusburga (XIII/XIV w.) – kapelan wielkiego mistrza zakonu krzyżackiego, autor kroniki dziejów zakonu krzyżackiego.

[...] kiedy [...] książę Konrad sprawował władzę na Mazowszu [...], żył pewien biskup z Prus imieniem Chrystian [...], który wielokrotnie siał ziarno słowa Bożego pomiędzy Prusami, zachęcając ich, aby porzuciwszy bałwochwalstwo czcili prawdziwego Boga. [...] Lecz ponieważ ziarno to padło na ziemię nie dobrą, owocu żadnego nie wydało.

Źródło E

Mapa. Wynik wojny trzynastoletniej (1454-1466).

Na podstawie: E. Kruk, *Warmia i Mazury*, Wrocław 2004, s. 28

Źródło F**Biografie działaczy na rzecz polskości Pomorza, Warmii i Mazur.***Encyklopedia szkolna. Historia, Warszawa 2004, s. 250, 363, 530*

Mrongowiusz, Krzysztof Celestyn [...] (1764-1855) [...] pastor Kościoła ewangelickiego, pierwszy badacz języka i folkloru Kaszubów [...]. Uczył języka polskiego i greki w szkole katedralnej w Królewcu [...]. Autor podręczników do nauki języka polskiego, słowników, kazań i pieśni religijnych.

Gizewiusz, Herman Marcin Gustaw (1810-1848), pochodził z pol. rodziny Giżyckich, która uległa niemczeniu; odbył studia teologiczne [...] w Królewcu; od 1835 polski kaznodzieja parafii ewangelickiej w Ostródzie; obrońca [...] szkoły polskiej; współautor memoriału domagającego się uznania języka polskiego na Mazurach; współzałożyciel pisma „*Przyjaciel Ludu Łecki*”.

Kętrzyński, Wojciech (1838-1918) historyk, bibliotekarz, etnograf, publicysta, dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie. [...] Pochodził ze niemczonej rodziny von Winkler, lecz po dojściu do pełnoletności opowiedział się za polskością i wrócił do dawnego nazwiska. Brał udział w powstaniu styczniowym. [...] Jako etnograf interesował się szczególnie Mazurami. W 1946 r. na jego cześć miasto Rastenburg przemianowano na Kętrzyn.

Źródło G

Tabela z pisma prezesa rejencji gabińskiej do naczelnego prezesa prowincji Wschodnie Prusy w sprawie nadzoru nad polską ludnością w jego rejencji z 1890 roku.

Na podstawie: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 41, Warszawa 1960, s. 29-30

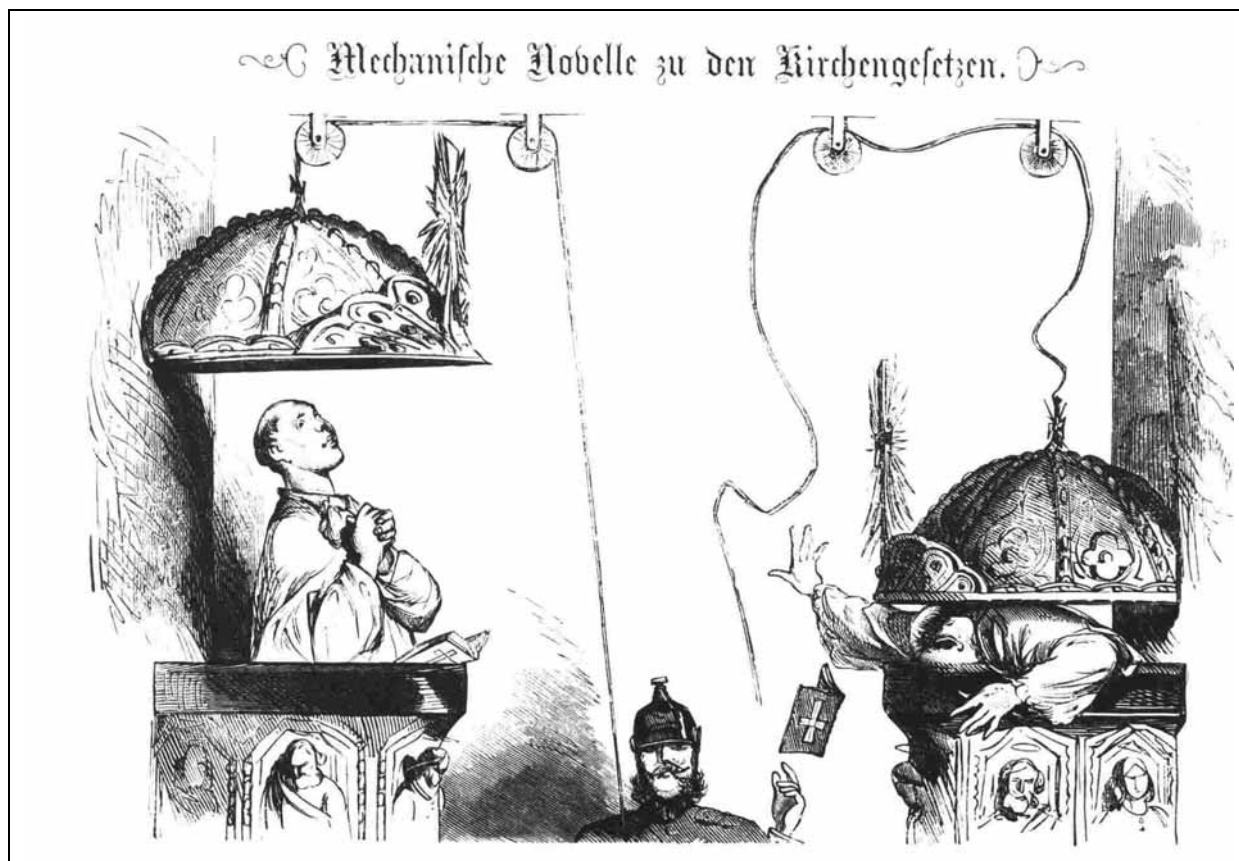
Tabela. Liczebność ludności polskiej we wschodniej części Mazur w 1890 r.

Nr	Powiat	Liczba		
		mieszkańców	w tym Polaków	w tym katolików
1.	Wębork [Węgorzewo]	35 951	3 347	72
2.	Gołdap	45 002	675	495
3.	Lec [Giżycko]	41 793	18 932	502
4.	Elk	54 804	33 737	876
5.	Olecko	40 401	17 711	404
6.	Żądzbork [Mragowo]	48 758	28 547	3 169
7.	Pisz	48 747	36 256	244
	suma	315 456	139 205	5 762

Źródło H

Rysunek satyryczny zamieszczony w niemieckim czasopiśmie „Kladderadatsch” w 1874 roku.

Źródło: <http://www.payer.de/.../karikaturen13.htm>

„Nowinka mechaniczna do kazań kościelnych”¹

¹ Wyjaśnienie niemieckiego napisu umieszczonego na rysunku

ARKUSZ ODPOWIEDZI

na podstawie źródeł A i B

Zadanie 16. (1 pkt)

Wymień trzy czynniki, które ułatwiały podbój ziem pruskich.

.....

.....

.....

na podstawie źródeł A-2 oraz C

Zadanie 17. (2 pkt)

Oceń, czy akcja misyjna prowadzona przez biskupa Chrystiana przynosiła pozytywne rezultaty. Swoją odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

na podstawie źródła C

Zadanie 18. (2 pkt)

Wyjaśnij, czy chrystianizacja Prusów była najważniejszym celem realizowanym przez zakon krzyżacki. Swoją odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

na podstawie źródła D

Zadanie 19. (1 pkt)

Napisz, jak Piotr z Dusburga oceniał skuteczność metod chrystianizacji Prusów stosowanych przed przybyciem Krzyżaków i wymień czynnik, który mógł mieć wpływ na opinię kronikarza.

.....

.....

.....

na podstawie źródła E oraz wiedzy pozaźródłowej

Zadanie 20. (1 pkt)

Sformułuj dwa wnioski dotyczące rezultatu wojny trzynastoletniej dla państwa polskiego.

Wniosek dotyczący zmian terytorialnych:

.....

.....

.....

Wniosek dotyczący stosunku prawnego między Polską a państwem zakonnym:

.....

.....

.....

na podstawie źródła F i G

Zadanie 21. (1 pkt)

Wyjaśnij, w jaki sposób w XX w. została upamiętniona działalność K. C. Mrongowiusza, G. Gizewiusza i W. Kętrzyńskiego.

.....

.....

na podstawie źródła G

Zadanie 22. (1 pkt)

Sformułuj wniosek wynikający z porównania liczby Polaków we wschodniej części Mazur z liczbą katolików na tym obszarze.

.....

.....

na podstawie źródła H

Zadanie 23. (1 pkt)

Rysunek ten jest satyrycznym komentarzem do metod stosowanych w Cesarstwie Niemieckim w ramach polityki realizowanej w latach 1871-1878. Podaj termin określający tę politykę.

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.
	Maks. liczba pkt	1	2	2	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt								

CZĘŚĆ III
ZADANIE ROZSZERZONEJ ODPOWIEDZI (20 punktów)

Zadanie 24. (20 pkt)

Zadanie zawiera dwa tematy. Wybierz jeden z nich do opracowania.

Temat I

Scharakteryzuj przyczyny i skutki traktatu krakowskiego z 1525 r. dla Rzeczypospolitej w XVI - XVIII w.

Temat II

Scharakteryzuj problem Prus Wschodnich w stosunkach polsko-niemieckich w XX wieku.

Wybieram temat:

[illegible]

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	24.
	Maks. liczba pkt	20
	Uzyskana liczba pkt	

BRUDNOPIS

